

Roll No.

Total No. of Pages : 02

Total No. of Questions : 09

B.Sc. Hons. (Mathematics) (Sem.-1)

PUNJABI COMPULSORY-I

Subject Code : UC-BSHL-106A

M.Code : 77323

Time : 3 Hrs.

Max. Marks : 30

ਨੋਟ—

1. ਭਾਗ (ੳ) ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਇਕ-ਇਕ ਨੰਬਰ ਹੈ।
2. ਭਾਗ (ਅ) ਅਤੇ ਭਾਗ (ੲ) ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ, ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਚਾਰ ਅੰਕ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ-ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ।
3. ਹਰ ਭਾਗ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਇਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਲਿਖਾਈ ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਭਾਗ (ੳ)

1. ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ।

(ੳ) ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਵਿਤਾ 'ਸਮਾਂ' ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਭਾਵ ਕੀ ਹੈ?

(ਅ) ਪ੍ਰੋ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਛੇਵਾਂ ਦਰਿਆ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

(ੲ) ਪ੍ਰੋ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਸਾਰ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖੋ।

(ਸ) ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੀ 'ਆਖਾਂ ਵਾਰਿਸ਼ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ' ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਕੀ ਹੈ?

(ਹ) ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਪੇਮੀ ਦੇ ਨਿਆਣੇ ਵਿਚਲੇ ਬਾਲ ਪਾਤਰਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?

(ਕ) ਕੁਲਫੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਕੀ ਹੈ?

(ਖ) ਤੂੜੀ ਦੀ ਪੰਡ ਕਿਸ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ?

(ਗ) ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਉਪਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?

(ਘ) ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਉਪ-ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?

(ਙ) ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਲਿਪੀ ਵਿਚ ਨਿਖੇੜਾ ਕਰੋ?

ਭਾਗ (ਅ)

2. ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਿੱਕੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕਵੀ ਕਿਉਂ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਚਾਨਣਾ ਪਾਓ?

3. ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਔਰਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਸੰਬੰਧੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋ। ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰੋ?

4. ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਕੁਲਫੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ?

5. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਸਾਂਝ ਕਹਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਕੀ ਸੁਨੇਹਾ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਚਾਰ ਦਿਓ?

[M-77323]

(S-17) 2637

ਭਾਗ (ੲ)

6. ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਉਪਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਨਿਖੇੜਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਂਝੇ ਤੱਤਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ?
7. ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਉਪਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਉਪਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਦੱਸੋ?
8. ਸੰਖੇਪ ਰਚਨਾ (ਪ੍ਰੈਸੀ) ਬਣਾਓ?

ਵਿਅੰਗ, ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਵਾਰਤਕ ਰੂਪ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਸਮੂਹ ਜਾਂ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਭੈੜਾਂ, ਮੂਰਖਤਾਵਾਂ ਗ਼ਲਤ ਵਿਹਾਰਾਂ ਅਤੇ ਘਾਟਾਂ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਣਾ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਮੰਤਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸਮੂਹ ਜਾਂ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਭੈੜਾਂ, ਮੂਰਖਤਾਵਾਂ, ਗ਼ਲਤ ਵਿਹਾਰਾਂ ਅਤੇ ਘਾਟਾਂ ਬਾਰੇ ਸ਼ਰਮ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਵਾਉਣਾ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰ ਸਕਣ। ਇਸਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਵਿਅਕਤੀ, ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਸਮਾਜ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਵਿਅੰਗ ਨੂੰ ਹਾਸਰਸੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਮੂਲ ਮੰਤਵ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਸਮਾਜਿਕ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਾਜ਼ਰ ਜਵਾਬੀ ਜਾਂ ਬੌਧਿਕ ਤੀਖਣਤਾ ਵਿਅੰਗ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ। ਕਲਾ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਵਿਅੰਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵਾਰਤਕ, ਨਾਟਕਾਂ, ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਦੇ ਸ਼ੋਆਂ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵਿਅੰਗ ਆਪਣਾ ਵੱਖਰਾ ਰੰਗ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਅੰਗਕਾਰ ਵਿਅੰਗ ਲਈ ਅਨੇਕਾਂ ਜੁਗਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਾਸਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹੈ ਪਰ ਵਿਅੰਗ ਦਾ ਕਾਰਜ ਹਸਾਉਣ ਤੋਂ ਅਗਾਹ ਆਪਣੇ ਸ਼੍ਰੋਤਿਆਂ/ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਟੁੰਬ ਕੇ ਸਿਆਣੇ ਬਣਾ ਕੇ ਭੈੜਾਂ, ਮੂਰਖਤਾਵਾਂ, ਗ਼ਲਤ ਵਿਹਾਰਾਂ ਅਤੇ ਘਾਟਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨਾ ਵੀ ਹੈ। ਕਈਆਂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹਾਸਾ ਵਿਅੰਗ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਨਹੀਂ। ਹਾਸੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿਅੰਗਕਾਰ ਪਹਿਲੀਆਂ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਕੇ, ਅਤਿਕਥਨੀ ਰਾਹੀਂ ਸ਼੍ਰੋਤਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਉਲ-ਜਲੂਲ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਅਰਥ ਸਿਰਜਦਾ ਹੈ। ਬੁਰਾਈਆਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਚੰਗਿਆਈਆਂ ਰੱਖ ਕੇ ਤੁਲਨਾ ਰਾਹੀਂ ਸ਼੍ਰੋਤਿਆਂ/ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਅਜੋੜ ਉਪਮਾਵਾਂ ਸਿਰਜਦਾ, ਮਨੁੱਖੀ ਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਕੇ ਸਮਾਜਿਕ ਉਣਤਾਈਆਂ ਉਪਰ ਉਂਗਲ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਵਿਅੰਗਕਾਰ ਦੋਅਰਥੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਲਤੀਫ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਗਾੜ ਕੇ ਵਿਅੰਗ ਸਿਰਜ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

9. ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੈਰੇ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰੋ —

Babasaheb Bhimrao Ambedkar is one of the greatest living legends of modern India. Unlike the other national icons, he lives in the hearts of the masses, the downtrodden people of India, who have, for centuries, suffered caste discrimination and the most in human exploitation - something that has no parallels anywhere else in the world. But the phenomenon of Ambedkar was not born in a vacuum. It was the outcome of a social ferment which was building up for over a century. Even as the human civilization was undergoing unprecedented social, economic and political change across the globe, 19th century India remained seeped in the darkness of caste discrimination, superstition and backwardness. The light of the day had, however, begun to touch the western coast of the country-ignited among the masses by the likes of Mahatma Jyotirao Phule, Narayan Meghaji Lokhande, Gopalbaba Walangkar, Shivram Janaba Kamble and Pandita Rama Bai - in the specific context of Maharashtra-Konkan region.

Note : Disclosure of Identity by writing Mobile No. or Making of Passing request on any page of Answer sheet will lead to UMC against the student.